

UKLANJANJE NEČISTOĆA MOKRIM POSTUPKOM NA KOSINI

Sandra Lucić Vujičić
Hrvatski restauratorski zavod
Odjel za tekstil

Uz pomoć

1. Thomas McClintock, Studio TKM Ltd.,
USA
2. Andrea Dragojević, Radionica za
papir i kožu, Hrvatski restauratorski
zavod

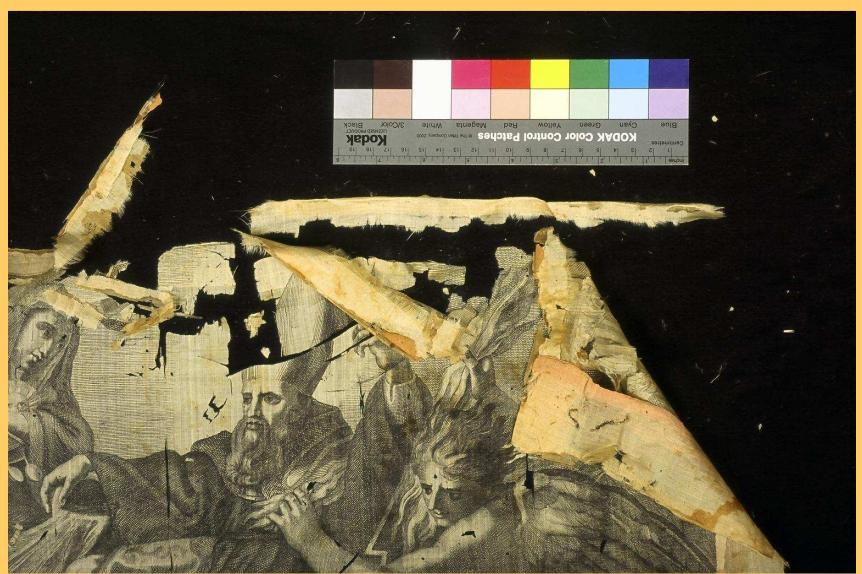
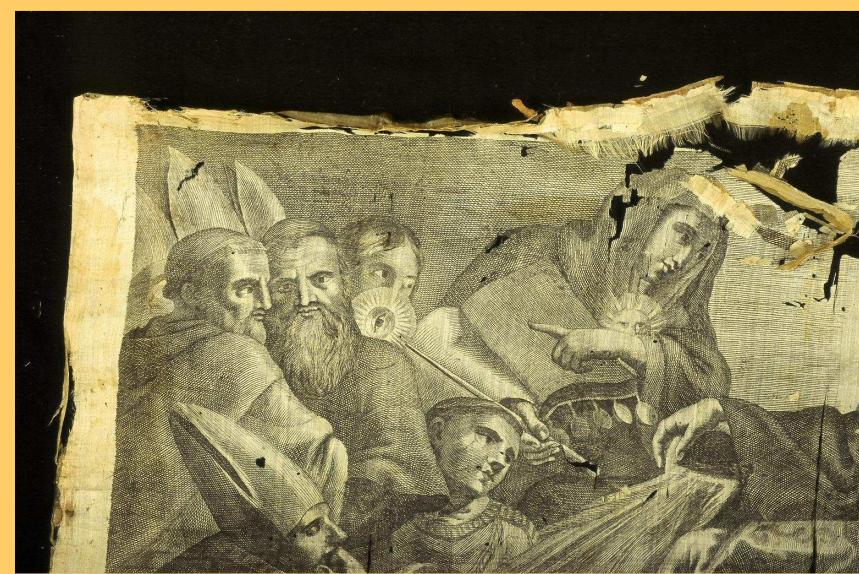
Uvod

Krajem 2004. godine u Odjelu za tekstil Hrvatskog restauratorskog zavoda izведен je cijelovit konzervatorsko-restauratorski zahvat na diplomi I.M. Boškovića iz 1727. godine u vlasništvu Dominikanskog samostana sv.Dominika u Dubrovniku.

Tijekom tog zahvata predmet je prošao klasične konzervatorsko-restauratorske postupke: fotografiranje prije, tijekom i nakon radova, uklanjanje nečistoća suhim i mokrim postupkom, parcijalno uklanjanje nečistoća otapalima, vlaženje i ravnanje tkanine, zatvaranje oštećenja podlaganjem crepeline tkaninom s ljepilom, podlaganje obojanom svilenom tkaninom koja će podnosići napinjanje diplome na podokvir.

Danas diploma visi izložena kao slika u knjižnici dominikanskog samostana u Dubrovniku.

Stanje predmeta prije radova

Zatečeno stanje predmeta – uzrok problema

Zbog izrazito lošeg stanja predmeta, koje se očitovalo u velikom stupnju isušenosti, istrošenosti svilene tkanine, stotinama odvojenih komadića tkanine, velikom broju pukotina i sitnih otvora, našli smo se pred pitanjem: kako primijeniti mokri postupak čišćenja, koji je potreban, a da se pri tome ne dogode nova oštećenja predmeta?

Mogući način rješavanja ovog problema ponudila je kolegica Andrea Dragojević pozivajući se na tekst stručnog članka autora Thomasa McClintock.

Nakon što su dijelovi krupnih nečistoća uklonjeni suhim postupkom i pomoću otapala pristupili smo pripremi predmeta za uklanjanje nečistoća mokrim postupkom na kosini.

Priprema za uklanjanje nečistoća mokrim postupkom na kosini

Odabrana je drvena daska koja je za oko 20 cm veća od obiju dimenzija diplome i presvučena "Melinex" folijom.

Tako pripremljena daska je položena na nogare nejednake visine kako bi se stvorila kosina od otprilike 20°.

Diploma je okrenuta na svoju stražnju stranu.

Izrezan je komad "crepeline" tkanine nešto veći od diplome i položen na nju kako bi se tijekom postupka olakšalo prenošenje diplome.

Veliki komad bugačice je navlažen i stavljen na diplomu s "crepeline" tkaninom.

Diploma je u sebe upila vlagu iz bugačice, pa je bilo lakše rukovati njome. Sva tri sloja su zajedno okrenuta pomoću folije i položena na dasku.

Donji kraj bugačice mora visjeti preko ruba daske, a ispod njega je postavljena kadica. Isto tako, na vrhu kosine mora biti ravnina slobodne bugačice (oko 10 cm širine).

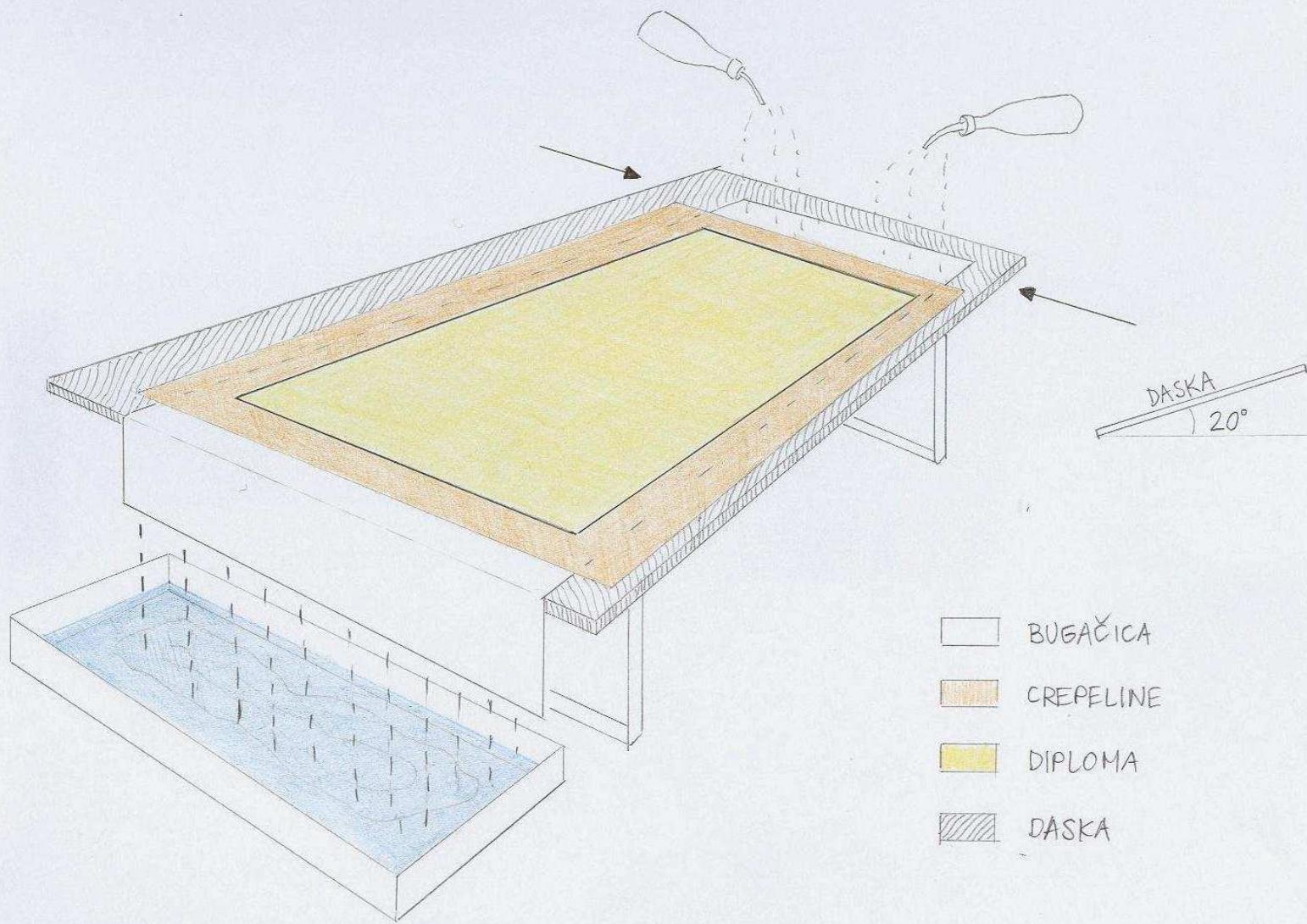
Uklanjanje nečistoća mokrim postupkom na kosini

Močenje je vršeno 25% etilnim alkoholom špricanjem, odnosno polijevanjem slobodnog dijela bugaćice na vrhu kosine. Zbog nagiba daske se voda s nečistoćama kroz bugaćicu slijevala u kadicu. Donji kraj bugaćice mora visjeti preko ruba daske da se nečista voda kapilarno ne bi vraćala u predmet.

Dodatno, vršeno je i parcijalno špricanje mrlja etilnim alkoholom i posebno ispiranje tih mesta destiliranom vodom.

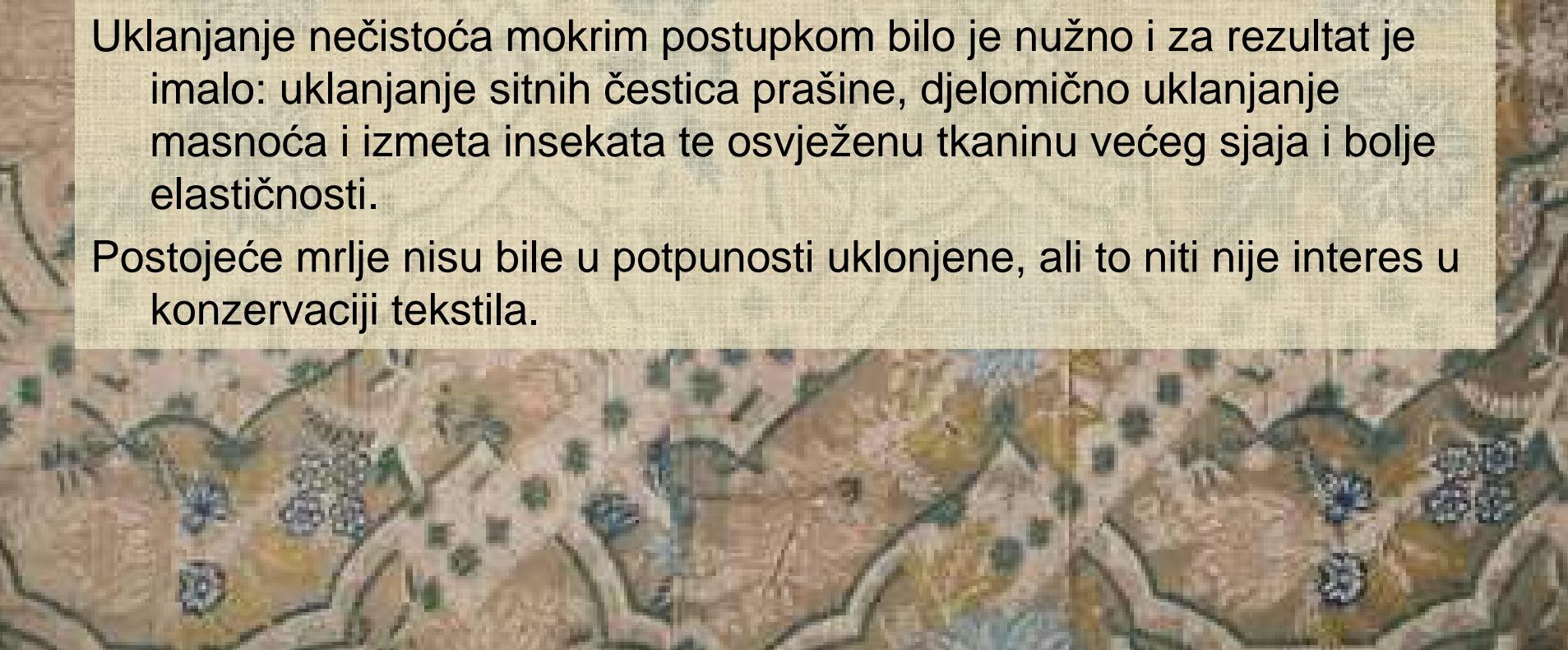
Močenje-ispiranje je trajalo sve dok u kadicu nije počela curiti relativno čista voda.

Nakon završenog procesa diploma je pomoću "crepeline" tkanine odvojena od mokre bugaćice i prenesena na suhu bugaćicu. Nakon kratkog upijanja viška tekućine diploma je pomoću "crepeline" tkanine prenesena na foliju gdje se nastavila sušiti na sobnoj temperaturi.

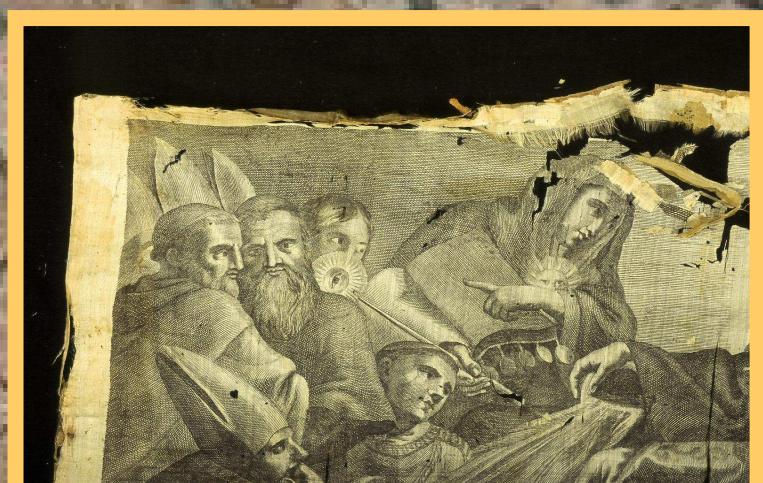
Rezultati

Uklanjanje nečistoća mokrim postupkom bilo je nužno i za rezultat je imalo: uklanjanje sitnih čestica prašine, djelomično uklanjanje masnoća i izmeta insekata te osvježenu tkaninu većeg sjaja i bolje elastičnosti.

Postojeće mrlje nisu bile u potpunosti uklonjene, ali to niti nije interes u konzervaciji tekstila.

Stanje predmeta nakon radova

Zaključak

Metoda koja je korištena u uklanjanju nečistoća s umjetnina od papira primjenjena je na umjetnini od tekstila. Postupak je bio isti osim što smo ispod predmeta dodali sloj "crepeline" tkanine radi lakšeg manipuliranja predmetom.

Može se reći da je ova metoda prikladna za ravne - dvodimenzionalne tekstilne predmete koji su izrazito oštećeni.

Tijekom postupka sile istezanja u prenošenju predmeta preuzela je "crepeline" tkanina, a fizičke sile otopine za pranje preuzela je bugaćica.

Parcijalno špricanje etilnim alkoholom te ispiranje destiliranim vodom vršeno je direktno na tkaninu diplome u svrhu uklanjanja mrlja, ali samo na onim mjestima koja su mogla podnijeti takav postupak.